

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.50.280269>

УДК 343.322

Р. О. Мовчан, докт. юрид. наук, професор, професор
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра конституційного, міжнародного і кримінального права
вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21000, Україна
e-mail: romanmov1984@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2074-8895

П. О. Бурда, аспірант
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра конституційного, міжнародного і кримінального права
вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21000, Україна
e-mail: burdapo@ukr.net
ORCID ID: 0009-0004-3541-2176

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ НЕСАНКЦІОНОВАНОМУ ПОШИРЕННЮ ВІЙСЬКОВО ЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ПРОЄКТОМ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Актуальність статті пояснюється необхідністю розв'язання невирішеного у доктрині питання про те, яким чином у проєкті нового КК має бути регламентована відповідальність за несанкціоноване поширення військово значущої інформації. Метою написання цієї статті є критичне осмислення положень Проєкту, присвячених кримінально-правовій протидії несанкціонованому поширенню військово значущої інформації, виявлення переваг та недоліків утіленого підходу, а, також, розроблення на цій основі рекомендацій щодо удосконалення розглядуваних норм Проєкту. За результатами написання статті робиться висновок про аргументованість вказівки у ст. 9.2.4 Проєкту не лише на «озброєння», а й на «інші товари військового призначення»; підтримується рішення розробників Проєкту про відмову від вказівки у проєктованих нормах на таку зазначену у ст. 114-2 КК ознаку, яка підвищує тяжкість розглядуваних злочинів, як вчинення відповідних дій «з метою надання такої інформації державі, що здійснює збройну агресію проти України, чи незаконним збройним формуванням». Водночас резюмується, що правозастосовний потенціал розглядуваних заборон, міг би бути підвищений, за рахунок вказівки у них не на «воєнний стан», а на більш широке поняття «особливий період», а, також, зниження ступеня тяжкості найменш небезпечних проявів розглядуваних злочинів.

Ключові слова: інформація, несанкціоноване поширення, державна зрада, шпигунство, озброєння, воєнний стан, особливий період, збройна агресія, національна безпека, злочин, кримінальна відповідальність, протидія.

Постановка проблеми. З початком відкритого нападу російської федерації (далі – рф) на Україну було зафіксовано низку випадків, коли особи розповсю-

джували інформацію про направлення, переміщення іноземної військової допомоги в Україну, а, також, рух або розташування ЗСУ чи інших військових формувань України. Навіть більше: на численні заклики ЗСУ суб'єкти, причетні до здійснення згаданої діяльності, не реагували та продовжували таку поведінку, що неодноразово призводило до того, що відповідна інформація ставала відома ворогу, який надалі її використовував на свою користь, зокрема, для коригування вогню, зміни місця розташування власних збройних сил, підривів логістичних маршрутів та інше [1, с. 69]. Реагуючи на такі випадки, 24 березня 2022 р. парламентом було ухвалено Закон № 2160-IX, наслідком чого стало доповнення Кримінального кодексу України (далі – КК) ст. 114-2, якою передбачається кримінальна відповідальність за несанкціоноване поширення так званої «військово значущої інформації» – тобто інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених, відповідно до законів України, військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Однак, вже з перших днів появи цієї заборони, вітчизняними науковцями, зокрема, і одним із авторів цих рядків, було звернуто увагу на притаманну для ст. 114-2 КК значну кількість дискусійних положень, наявність яких призвела до відміченого в юридичній літературі факту того, що «питання кваліфікації передбачених нею кримінальних правопорушень і застосування за них кримінально-правових засобів не завжди є однозначними і в науковому, і в судовому тлумаченні» [2, с. 101].

З урахуванням цього, не повинен дивувати той факт, що подібно до багатьох інших, передбачених у розробленому Робочою групою з питань реформування кримінального права проєкті нового КК (текст станом на 30 січня 2023 р., далі – Проєкт) наступники аналізованої норми (статті 9.2.4 та 9.2.5) зазнали досить істотних змін порівняно зі своєю попередницею. У цьому дослідженні ми зупинимо свою увагу як на позитивних моментах, так і на окремих дискусійних положеннях, які характерні для двох згаданих проєктованих заборон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на відносну новизну норми про несанкціоноване поширення військово значущої інформації, вітчизняна правова доктрина вже може похизуватися наявністю принаймні декількох ґрунтовних робіт, у яких на високому теоретичному рівні було проаналізовано окремі проблеми кваліфікації та вдосконалення ст. 114-2 КК. Зокрема, ідеться про праці М. Денисенка, М. Дубняка, В. Киричка, О. Кулікова, С. Лихової, Ю. Луценка, А. Політової, Ю. Пономаренка, І. Сопілко, Л. Тімофєєвої, О. Чебана, М. Хавронюка та деяких інших. Водночас, маємо констатувати, що відповідні положення Проєкту, наскільки відомо авторам цієї статті, аналізу ще не піддавалися.

Метою цієї статті є критичне осмислення положень Проєкту, присвячених кримінально-правовій протидії несанкціонованому поширенню військово значущої інформації, виявлення переваг та недоліків утіленого підходу, а, також, розроблення на цій основі рекомендацій щодо удосконалення розглядуваних норм Проєкту.

Виклад основного матеріалу. Першим втіленим у Проєкті позитивним нововведенням необхідно вважати виділення одразу двох окремих норм, присвячених регламентації відповідальності за розглядувані діяння. Вважаємо, що

з урахуванням різної інформації, несанкціоноване поширення якої карається за ними, а, також, самого концепту побудови Проекту, який не припускає виділення традиційних кваліфікованих складів, такий крок є абсолютно виправданим.

Не порушуючи традиційну послідовність висвітлення елементів складу кримінального правопорушення, далі хотіли б звернути увагу на здійсненому у межах ст. 9.2.4 Проекту уточненні ознак предмета аналізованого злочину, яким пропонується визнавати інформацію не лише про вказане у ч. 1 ст. 114-2 КК «озброєння», а й про «інші товари військового призначення». Таке рішення розробників Проекту пояснюється тим, що нормативним визначенням поняття «озброєння» не охоплюються, наприклад, танки, бронемашини, бронетранспортери, гелікоптери, літаки, безпілотники, технічні засоби захисту апаратури, апаратура для розвідки, які не входять до жодної із тих складових, що перераховані у відповідній дефініції, яка міститься у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю (затв. Наказом Центрального управління СБУ від 23 грудня 2020 р. № 383). Натомість, згідно із все тим же ЗВДТ, всі ці предмети належать до іншого, вказаного поруч, а, тому, відмінного від озброєння, різновиду товарів військового призначення – військової (спеціальної) техніки [3, с. 102–106]. Крім згаданих положень ЗВДТ, той факт, що поняття «військова (спеціальна) техніка» не є складовою поняття, а, тому, не може вважатись «озброєнням», підтверджують і положення низки інших нормативно-правових актів, зокрема, Законів України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України», «Про основи національного супротиву», «Про Національну гвардію України» тощо, а також, власне, чинного КК (див., наприклад, ст. 412) [4, с. 328; 5, с. 149].

Отже, попри наявну, на перший погляд, неочевидність такого висновку, яка пояснюється побутовим та традиційно широким тлумаченням понять «озброєння» та «зброя», відповідно до якого останні включають у себе ледь не будь-які предмети, конструктивно призначені для ураження живої цілі, насправді несанкціоноване поширення відповідної інформації про ці предмети не може кваліфікуватися за ст. 114-2 КК, що свідчить про прогальність кримінального закону в цій частині. До речі, Ю. Пономаренко резонно відмічає, що саме такий широкий підхід до тлумачення поняття «зброї» був відбитий і в самому Проекті [2, с. 104].

Зважаючи на ці аргументи, свого часу ми зазначали, що відповідні приписи ст. 114-2 КК мають зазнати корегування, результатом якого мала б стати вказівка в її ч. 1:

- або ж не лише на інформацію щодо «озброєння (зброю) та бойових припасів», а й відносно «військової та спеціальної техніки»;
- або ж на єдине загальне (більш широке за змістом) поняття «товари військового призначення» або ж, принаймні, «вироби військового призначення» [3, с. 108-112]. І як ми пам'ятаємо, саме подібний варіант, який, на нашу думку, є оптимальним і, тому, заслуговує на цілковиту підтримку, і був втілений у Проекті, у ст. 9.2.4 якого вказується не лише на «озброєння», як на найбільш поширений різновид предметів, інформація про які розголошується, а й на «інші товари військового призначення». До речі, подібні пропозиції були підтримані і авторами Аналітичного звіту «Кримінальна відповідальність за поширення інформації в інтернеті до та після 24 лютого 2022 року», які, серед іншого, рекомендують Верховній Раді України доповнити ст. 114-2

КК вказівкою і на поширення інформації про «військову техніку», «товари військового призначення», «об'єкти критичної інфраструктури» тощо [6].

На не менш схвальну оцінку заслуговує і рішення розробників Проєкту відмовитися від вказівки на таку кваліфікуючу ознаку (згідно термінології Проєкту – ознаку, яка підвищує тяжкість злочину), як вчинення відповідних дій «з метою надання такої інформації державі, що здійснює збройну агресію проти України, чи незаконним збройним формуванням». Доцільність такого кроку пояснюється тим, що, попри доповнення ч. 3 ст. 114-2 КК спеціальним застереженням відносно того, що за цією нормою відповідні діяння можуть кваліфікуватися лише тоді, коли вони не містять ознак державної зради або шпигунства, насправді, враховуючи наявність відповідної ознаки, за нею кваліфікувалась і продовжує кваліфікуватися така поведінка, яка мала б визнаватися саме передбаченою ст. 111 КК державною зрадою у формі допомоги у проведенні підривної діяльності проти України [7, с. 155-158].

Наприклад, Слов'янським міськрайонним судом Донецької області було встановлено, що Особа-1, діючи умисно, добровільно погодився в умовах воєнного стану в наданні представнику іноземної держави допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, а, саме, надавати інформацію щодо розташування та переміщення особового складу та техніки ЗСУ на території м. Слов'янськ Донецької області за допомогою власного мобільного телефону. Зокрема, з 21 червня 2022 року Особа-1 з ідеологічних мотивів в особистій переписці з користувачем, що використовує акаунт мережі «Однокласники», повідомив останньому про місця скупчення особового складу ЗСУ, розквартирування особового складу територіальної оборони тощо [8].

Як бачимо, безпосередньо у вирокі суду було вказано, що Особа-1 умисно здійснював допомогу в підривній діяльності проти України – тобто вчинив дії, які прямо описані у ст. 111 КК як один із різновидів державної зради. Попри це, відповідна поведінка була кваліфікована за ч. 3 ст. 114-2 КК.

В іншому випадку, представники Феміди з'ясували, що Особа-2, перебуваючи у м. Києві, здійснювала діяння, пов'язані з несанкціонованим поширенням інформації про розміщення ЗСУ представнику держави, яка здійснює збройну агресію проти України, а, саме: Особі-3, який є працівником ФСБ рф. Так, 20 червня 2022 р. Особа-2 переслала Особі-3 інформацію щодо розміщення у Святошинському районі м. Києва Добровольчого формування територіальної громади м. Києва. Крім того, вже наступного дня Особа-2 переслала Особі-3 повідомлення, у вигляді скріншоту, зробленого з мобільного додатку «Google maps», на якому міститься інформація про розміщення інших утворених, відповідно до Законів України, військових формувань у м. Києві. При цьому, Особа-2 на зазначеному скріншоті відмітила червоною лінією місце з наступним надписом: «Тут сидит всу один и сетка армейская закрыта» [9].

Попри наше переконання в тому, що і такі дії мали б бути визнані державною зрадою, вони знову-таки були кваліфіковані лише за ч. 3 ст. 114-2 КК з її значно ліберальнішими санкціями.

На жаль, у суддівській практиці зустрічаються і багато інших подібних прикладів, коли ст. 114-2 КК інкримінувалась особам, які, як прямо зазначається у відповідних рішеннях, «допомагали проводити підривну діяльність проти Украї-

ни» [10] або «цілеспрямовано і усвідомлено передавали інформацію співробітникам ФСБ, особам, які були представниками збройних сил РФ або її незаконних збройних формувань» тощо [11].

Виходить, що ст. 114-2 КК стала своєрідною привілейованою нормою відносно норми про державну зраду, наявність якої дозволяє призначати відповідним особам істотно м'якше покарання, що є абсолютно невиправданим у сучасних реаліях. І, саме тому, незгадування у ст. 9.2.2 про відповідну мету є абсолютно виправданим кроком.

Водночас маємо зазначити, що поруч із представленими прогресивними ідеями, деякі інші положення проєктованих статей ми оцінюємо як доволі дискусійні. Зокрема, не можемо повністю підтримати підхід, відповідно до якого відповідальність за передбачені у статтях 9.2.4 та 9.2.5 Проєкту дії пропонується встановити лише у разі їхнього вчинення «в умовах воєнного стану», тоді як вчинення аналогічної поведінки «в особливий період чи під час надзвичайного стану» визнається ознакою, яка підвищує тяжкість розглядуваних злочинів на один ступінь (п. 3 ст. 9.2.2).

Зокрема, хотілося б звернути увагу на тому, що збройний конфлікт може і не супроводжуватися оголошенням воєнного стану. Власне, починаючи з 2014 р., приклад саме такої ситуації, ми мали змогу спостерігати і в Україні, на території якої відбувався збройний конфлікт, але воєнний стан уведений так і не був (аж до 24 лютого 2022 р.).

І, ось тому у нас виникло запитання: а чи є підстави вважати, що випадки несанкціонованого поширення відповідної інформації в умовах фактично триваючої, але без введення воєнного стану, війни на Донбасі, були бодай на відсоток менш небезпечнішими за аналогічні прояви, вчинені в 2022 р. вже при введеному воєнному стані?

Ми таких підстав не бачаємо, а, тому, вважаємо, що в аналізованих нормах мало б вказуватися не на «воєнний стан», а на більш широке поняття «особливий період». За умови реалізації такого кроку кваліфікуюче значення ознаки у вигляді вчинення відповідних злочинів «в особливий період чи під час надзвичайного стану» (п. 3 ст. 9.2.2 Проєкту) не мало б поширюватися на аналізовані діяння, адже, така ознака вже була б їхньою конститутивною характеристикою.

Уважний читач напевно пам'ятає, що вище ми критикували як сам факт кваліфікації за ст. 114-2 КК, так і, відповідно, невиправдано м'які покарання, які призначались особам, котрі поширювали відповідну інформацію з чіткою метою завдати шкоду національній безпеці України і дії яких, на наше переконання, мали б кваліфікуватися за ст. 111 КК. Водночас зауважимо, що у практиці застосування досліджуваної заборони зустрічаються і протилежні випадки, коли за нею кваліфікувалися згадані у пояснювальній записці до відповідного законопроєкту **необдумані** дії громадян України, які небезпечно здійснюють допомогу ворогу шляхом розповсюдження відповідної інформації. Причому нерідко такі «необдумані дії» виявлялись лише у **не публічному** повідомленні наведеної у ст. 114-2 КК інформації одному із своїх родичів чи знайомих.

Для прикладу наведемо випадки, коли ст. 114-2 КК інкримінувалась винному, який: «під час телефонної розмови з братом повідомив останньому інформацію про переміщення залізничним транспортом в Україну озброєння» [12], «здійснив відеозапис руху колони військової техніки ЗСУ та за допомогою мо-

більшого телефону надіслав вказаний відеозапис своєму знайомому» [13], «надіслав своїй знайомій скріншот із зображенням мапи, на якій показане розташування ЗСУ» [14].

Як бачимо, у всіх наведених випадках фактично йдеться про так зване «**неусвідомлене** пособництво» державі-агресору, проявам якого і покликана запобігати розглядувана заборона. І, саме у зв'язку з цим, виникає питання: а чи доцільно призначати за відповідні дії такі суворі санкції, які передбачені як чинною статтею 114-2 КК, так і статтями 9.2.4 та 9.2.5 Проекту? Зокрема, згідно з Проектом аналізовані діяння віднесені до злочинів 3-го ступеня тяжкості, які караються або величезним штрафом у розмірі від 1 тис. до 2 тис. розрахункових одиниць, або ув'язненням на строк від 3 до 4 років; за умови ж поширеного на практиці вчинення відповідних діянь «з використанням інформаційних систем чи мережі Інтернет» такі делікти перетворюються на злочини 4-го ступеня тяжкості (п. 4 ст. 9.2.2), за які Проектом передбачено безальтернативне покарання у виді ув'язнення на строк від 4 до 6 років.

На нашу думку, яку, до речі, поділяють і автори одного з посібників по кваліфікації кримінальних правопорушень [15, с. 50], відповідь на поставлене у попередньому абзаці питання має бути негативною. А, тому, дозволимо собі спрогнозувати, що встановлення продемонстрованих невинувато суворих покарань насправді призведе не до очікуваної ефективнішої кримінально-правової протидії відповідним суспільно небезпечним проявам, а до протилежного результату у вигляді фактичного уникнення реальної відповідальності особами, які вчинили розглядувані діяння. На жаль, наш скептицизм щодо висловленого, вже справджується на практиці, коли у більшості випадків, згаданим вище особам спочатку призначається передбачене ст. 114-2 КК надмірно суворе покарання, від відбування якого вони надалі звільняються із посиланням на статті 70, 75, 76 КК.

Зважаючи на висловлені аргументи, рекомендуємо розробникам Проекту розглянути можливість переглянути ступінь тяжкості аналізованих злочинів.

Висновки і пропозиції. Отже, за результатами аналізу відповідних положень Проекту можемо висновувати, що в його статтях 9.2.4 та 9.2.5 була втілена низка позитивних нововведень, направлених на усунення тих недоліків, які притаманні чинній ст. 114-2 КК. Насамперед, йдеться про:

1) виділення одразу двох статей, присвячених регламентації кримінальної відповідальності за поширення окремих та доволі відмінних за своєю юридичною природою різновидів військово значущої інформації;

2) вказівку у ст. 9.2.4 не лише на «озброєння», а й на «інші товари військового призначення», що дає змогу кваліфікувати за нею, у тому числі і поведінку осіб, які поширюють інформацію про «військову (бойову) техніку»;

3) відмову від вказівки на таку зазначену у ст. 114-2 КК ознаку, яка підвищує тяжкість розглядуваних злочинів, як вчинення відповідних дій «з метою надання такої інформації державі, що здійснює збройну агресію проти України, чи незаконним збройним формуванням», наявність якої призводить до того, що саме за аналізованою заборonoю кваліфікуються дії осіб, кримінально-правова оцінка яких мала б відбуватись із посиланням на ст. 111 «Державна зрада».

Водночас вважаємо, що ефективність проєктованих приписів (звичайно, лише у випадку прийняття їх як закону) могла б стати ще вищою за умови:

1) вказівки в аналізованих нормах Проєкту не на «воєнний стан», а на більш широке поняття «особливий період»;

2) зниження ступеня тяжкості принаймні найменш небезпечних проявів (зокрема, не публічних) розглядуваних злочинів.

Звісно, аналізована проблематика не вичерпується тими питаннями, які були підняті у статті. Зокрема, вважаємо, що перспективним напрямом подальших наукових розвідок у відповідній царині є проведення досліджень, направлених на вирішення питання про доцільність розширення сфери дії розглядуваних кримінально-правових норм за рахунок криміналізації несанкціонованого поширення і деяких інших різновидів інформації, зокрема, про місця влучання (як і перехоплення) ворожих ракет, артилерії, місця зберігання нафтопродуктів тощо.

Список використаної літератури

1. Дубняк М. В. Конституційне право на свободу слова та кримінальна відповідальність за несанкціоноване поширення інформації. *Правові засоби протидії злочинам проти основ національної безпеки в умовах військової агресії* : Матеріали круглого столу (м. Київ, 26 травня 2022 р.). Упоряд: Бевз С. І., Бирса Н. О., Серебрякова Ю. О., Новошицька В. І. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. С. 68-72.
2. Пономаренко Ю. Несанкціоноване поширення військово значущої інформації: питання кримінально-правової кваліфікації та застосування кримінально-правових засобів. *Право України*. 2022. № 11. С. 100-117.
3. Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. 241 с.
4. Мовчан Р. О. Аналіз кримінально-правової новели про несанкціоноване поширення військово значущої інформації (ст. 114-2 Кримінального кодексу України). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 326-330. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/77>.
5. Мовчан Р. О. Кримінально-правова новела про поширення військово значущої інформації (ст. 114-2 КК України): що варто врахувати громадянам та правозастосовцям і що не врахував законодавець. *Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні* : Матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / упоряд. та заг. ред. : Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; Нац. шк. суддів України ; Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права» ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2022. С. 145-153.
6. Кримінальна відповідальність за поширення інформації в інтернеті до та після 24 лютого 2022 року / Вдовенко О., Воробйов С., Гринишак М. Київ : ГО «Платформа прав людини», 2022. 88 с.
7. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін. ; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Черня. Київ : Норма права, 2022. 278 с.
8. Вирок Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 6 лютого 2023 р. у справі № 243/2538/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108796682>.
9. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 20 лютого 2023 р. у справі № 759/13037/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109105854>.
10. Вирок Дзержинського міського суду Донецької області від 7 вересня 2022 р. у справі № 225/1400/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106097808>.
11. Вирок Червонозаводського районного суду м. Харкова від 24 березня 2023 р. у справі № 646/1155/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109790977>.
12. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 26 серпня 2022 р. у справі № 761/13295/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105914431>.
13. Вирок Ратнівського районного суду Волинської області від 31 січня 2023 р. у справі

- № 166/105/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108700284>.
14. Вирок Ленінського районного суду м. Кіровограда від 17 жовтня 2022 р. у справі № 405/4796/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106772312>.
 15. Сопілько І. М., Лихова С. Я., Куліков О. П. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень : навч. посібник. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2022. 188 с.

References

1. Dubniak, M. V. (2022). Konstytutsiine pravo na svobodu slova ta kryminalna vidpovidalnist za nesanktsionovane poshyrennia informatsii. *Pravovi zasoby protydiv zlochynam proty osnov natsionalnoi bezpeky v umovakh viiskovoi ahresii* : Materialy kruhloho stolu (m. Kyiv, 26 travnia 2022 r.). Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho, 68-72 [in Ukrainian].
2. Ponomarenko, Yu. (2022). Nesanktsionovane poshyrennia viiskovo znachushchoi informatsii: pytannia kryminalno-pravovoi kvalifikatsii ta zastosuvannia kryminalno-pravovykh zasobiv. *Pravo Ukrainy*, 11, 100-117 [in Ukrainian].
3. Movchan, R. O. (2022). «Voieni» novely Kryminalnoho kodeksu Ukrainy: pravotvorchi ta pravozastosovni problemy : monohrafiia. Kyiv : Norma prava [in Ukrainian].
4. Movchan, R. O. (2022). Analiz kryminalno-pravovoi novely pro nesanktsionovane poshyrennia viiskovo znachushchoi informatsii (st. 114-2 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy). *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 4, 326-330 [in Ukrainian].
5. Movchan, R. O. (2022). Kryminalno-pravova novela pro poshyrennia viiskovo znachushchoi informatsii (st. 114-2 KK Ukrainy): shcho varto vrakhovuvaty hromadianam ta pravozastosovtsiam i shcho ne vrakhuvav zakonodavets. *Kryminalno-pravovi vidpovidi na vyklyky voiennoho stanu v Ukraini* : Materialy mizhnar. nauk. konf., m. Kharkiv, 5 trav. 2022 r. Kharkiv : Pravo, 145-153 [in Ukrainian].
6. Vdovenko, O., Vorobiov, Ye., Hrynysyak, M. (2022). Kryminalna vidpovidalnist za poshyrennia informatsii v interneti do ta pislia 24 liutoho 2022 roku / Kyiv : HO «Platforma prav liudyny» [in Ukrainian].
7. Novely kryminalnoho zakonodavstva Ukrainy, pryiniati v umovakh voiennoho stanu : nauk.-prakt. koment. / za red. A. A., Vozniuka, R. O., Movchana, V. V., Chernieia. Kyiv : Norma prava [in Ukrainian].
8. Vyrok Slovianskoho miskraionnoho sudu Donetskoï oblasti vid 6 liutoho 2023 r. u spravi № 243/2538/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108796682> [in Ukrainian].
9. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 20 liutoho 2023 r. u spravi № 759/13037/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109105854> [in Ukrainian].
10. Vyrok Dzerzhynskoho miskoho sudu Donetskoï oblasti vid 7 veresnia 2022 r. u spravi № 225/1400/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106097808> [in Ukrainian].
11. Vyrok Chervonozavodskoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 24 bereznia 2023 r. u spravi № 646/1155/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109790977> [in Ukrainian].
12. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 26 serpnia 2022 r. u spravi № 761/13295/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105914431> [in Ukrainian].
13. Vyrok Ratnivskoho raionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 31 sichnia 2023 r. u spravi № 166/105/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108700284> [in Ukrainian].
14. Vyrok Leninskoho raionnoho sudu m. Kirovohrada vid 17 zhovtnia 2022 r. u spravi № 405/4796/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106772312> [in Ukrainian].
15. Sopilko, I. M., Lykhova, S. Ya., Kulikov, O. P. (2022). Teoretychni osnovy kvalifikatsii kryminalnykh pravoporushen : navch. posibnyk. Ternopil : Osadtsa Yu.V. [in Ukrainian].

Стаття надійшла 17.04.2023 р.

R. O. Movchan, Doctor of Law, Professor, Professor
Vasyl' Stus Donetsk National University
the Department of Constitutional, International and Criminal Law
600-year Street, 21, Vinnitsa, 21000, Ukraine
e-mail: romanmov1984@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2074-8895

P. O. Burda, Postgraduate
Vasyl' Stus Donetsk National University
the Department of Constitutional, International and Criminal Law
600-year Street, 21, Vinnitsa, 21000, Ukraine
e-mail: burdapo@ukr.net
ORCID ID: 0009-0004-3541-2176

CRIMINAL LEGAL COUNTERACTIONS AGAINST THE UNAUTHORIZED DISSEMINATION OF MILITARY SIGNIFICANT INFORMATION ACCORDING TO THE DRAFT CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Summary

The article provides a critical analysis of the provisions of the draft Criminal Code of Ukraine, dedicated to the criminal law counteraction to the unauthorized dissemination of military information. Based on the results of the conducted research, the advantages and disadvantages of the corresponding projected prescriptions should be identified, as well as suggestions for their improvement should be developed.

In particular, the decision to single out two articles devoted to the regulation of criminal liability for the dissemination of separate and quite different types of military information of military significance was supported. It is also proven that the instruction in Art. 9.2.4 not only on “weapons”, as the most common type of objects about which information is disclosed, but also on “other goods of military purpose”, which makes it possible to qualify under it, including the behavior of persons who spread information about such a variety of goods for military purposes, such as “military (combat) equipment”, different from weapons. In addition, the decision of the developers of the Project to refuse in the projected norms from indicating such specified in Art. 114-2 of the Criminal Code, a feature that increases the severity of the crimes under consideration, such as the commission of relevant actions “with the aim of providing such information to the state that carries out armed aggression against Ukraine, or to illegal armed formations”, the presence of which leads to the fact that the actions are qualified according to the analyzed prohibition persons whose criminal assessment should be carried out with reference to Art. 111.

At the same time, it is noted that the law-enforcement potential of the bans under consideration could be increased, provided that the analyzed norms of the Project indicate not “martial law”, but a broader concept of “special period”, as well as a reduction in the degree of severity of at least the least dangerous manifestations (in particular, non-public) considered crimes.

Keywords: information, unauthorized dissemination, treason, espionage, weapons, martial law, special period, armed aggression, national security, crime, criminal responsibility, countermeasures.